

adviesrapport

Quickscan natuurtoets Zonnepark Schapen-drift

Inventarisatie en beoordeling in het kader van de natuurwet- en regelgeving

Opdrachtgever

Sunvest Ontwikkel B.V.

Status

Concept

advies & ingenieursbureau

T (085) 4871265
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets Zonnepark Schapen-drift

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van de natuurwet- en regel-geving

Projectcode	Datum	Status
24-518	22 november 2024	Concept

Auteur(s)
[redacted] & [redacted]

Modellering & GIS
[redacted]

Tweede lezer
[redacted]

Opdrachtgever
Sunvest Ontwikkel B.V.

©Ecogroen bv
Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

[redacted], [redacted] & [redacted] (2024). Quickscan natuurtoets Zonnepark Schapendrift. Inventarisatie en beoordeling in het kader van de natuurwet- en regelgeving. Rapport 24-518. Ecogroen bv

Inhoud

Samenvatting 5

1. Inleiding 7
1.1 Aanleiding en doelstelling 7
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling 7
1.2.1 Huidige situatie 7
1.2.2 Voorgenomen ontwikkeling 9
1.3 Leeswijzer 11

2. Wettelijk kader en methode 12
2.1 Omgevingswet 12
2.2 Onderzoeksmethode 12
2.2.1 Bureaustudie 12
2.2.2 Quickscan veldbezoek 12
2.2.3 Toets Flora- en fauna-activiteit 12
2.2.4 Toets Natura 2000-activiteit 13
2.2.5 Toets Natuurnetwerk Nederland 13
2.2.6 Toets overige beschermde zones in relatie tot natuur 13

3. Soortbescherming 14
3.1 Flora 14
3.2 Zoogdieren 14
3.2.1 Vleermuizen 14
3.2.2 Das 15
3.2.3 Overige zoogdieren 15
3.3 Vogels 16
3.3.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten 16
3.3.2 Vogels zonder jaarrond beschermde nesten 17
3.4 Amfibieën 18
3.5 Overige soortgroepen 18
3.6 Specifieke zorgplicht 18

4. Gebiedsbescherming 20
4.1 Natura 2000-gebieden 20
4.1.1 Algemeen 20
4.1.2 Stikstofdepositie 21
4.1.3 Specifiek zorgplicht Natura 2000 21
4.2 Natuurnetwerk Nederland 21
4.2.1 Ligging plangebied ten opzichte van Natuurnetwerk Brabant 21
4.2.2 Toetsing externe werking Natuurnetwerk Brabant 21
4.3 Overige beschermde gebieden 22
4.3.1 Groenblauwe waarden 22
4.3.2 Rust- en foerageergebied ganzen en smienten 22

Geraadpleegde bronnen 24

Bijlagen

Bijlage 1 - Natuur in de Omgevingswet: Wettelijke kaders
Bijlage 2 - Ecologisch logboek

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

Sunvest Ontwikkeling B.V. (Sunvest) heeft het voornemen om een zonnepark te ontwikkelen in de gemeente Maashorst: Zonnepark Schapendrift. Het plangebied betreft een aantal akkers (circa 20 ha) ten zuidoosten van Odiliapeel. Voor de aanleg van het zonnepark wordt een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit aangevraagd.

Wet- en regelgeving omtrent de bescherming van natuur verplicht vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden. In deze quickscan natuurtoets zijn de effecten van het voornemen getoetst aan de beschermingskaders van de Omgevingswet ten aanzien van soorten, Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland. Binnen het plangebied zijn geen houtopstanden aanwezig: toeting aan het onderdeel houtopstanden uit de Omgevingswet, is daarom niet aan de orde.

Soortbescherming

- In de omgeving van het plangebied liggen vier dassenburchten op een afstand van 538 tot 1.050 meter. Van directe verstoring als gevolg van de werkzaamheden is geen sprake. De akkers vormen marginaal geschikt foerageergebied voor das. In de toekomstige situatie vormt het zonnepark permanent geschikt foerageergebied voor das. Tijdens de aanlegfase is in de nabijheid van de dassenburchten in ruime mate alternatief en beter foerageergebied voorhanden in de vorm van bos, bemeste graslanden en maisakkers. Als gevolg van de plannen worden verbodsbepalingen ten aanzien van das niet overtreden.
- In het plangebied en in de directe omgeving zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogels aanwezig. Het plangebied is in gebruik als akker en vormt beperkt geschikt broedbiotoop van vogels zonder jaarrond beschermde nesten. In de omliggende bomenrijen en bosranden is broedbiotoop aanwezig voor algemeen voorkomende vogelsoorten.
- Het plan leidt niet tot verlies of verstoring van groei-, nest- en/of verblijfplaatsen van flora, overige zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden, uitgezonderd soorten waarvoor een vrijstelling van een aantal van de verbodsartikelen uit de Omgevingswet geldt in de provincie Noord-Brabant. Mits voorkomen wordt dat exemplaren van vrijgestelde soorten opzettelijk worden gedood, zijn vervolgstappen niet aan de orde.

Gebiedsbescherming

- Het plangebied ligt buiten Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 16 kilometer afstand van het plangebied. Vanwege deze afstand en (lokale) aard van

het voornemen zijn nadelige gevolgen – met uitzondering van stikstofdepositie – op voorhand uitgesloten. Er zijn wel vervolgstappen nodig ten aanzien van stikstofdepositie.

- Het plangebied ligt buiten het Natuurnetwerk Brabant (NNB), maar grenst daar wel aan. Aangezien het initiatief niet past binnen het vigerende omgevingsplan én provincie Noord-Brabant externe werking kent ten aanzien van initiatieven in de buurt van het NNB, is een nadere toetsing aan de regels van het NNB aan de orde. Uit de effectbeoordeling blijkt dat als gevolg van het plan geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB optreden en de ruimtelijke samenhang tussen gebieden van het NNB niet wordt aangetast. Er zijn geen vervolgstappen aan de orde.
- Het plangebied ligt op ruim 20 kilometer van door de provincie Noord-Brabant aangewezen beschermd rust- en foerageergebied ganzen en smienten. Er is geen sprake van nadelige gevolgen voor het rust- en foerageergebied. Er zijn geen vervolgstappen aan de orde.
- Het plangebied ligt niet binnen een door de provincie aangewezen gebied met groenblauwe waarden. Er zijn geen vervolgstappen aan de orde.

Advies en vervolgstappen

- Aanvullend onderzoek is nodig om de effecten van stikstofemissie op Natura 2000-gebieden tijdens de werkzaamheden in beeld te brengen. Geadviseerd wordt om zogenoemde stikstofberekening met het rekenmodel AERIUS Calculator uit te (laten) voeren om te beoordelen of er vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet nodig zijn voor Natura 2000-gebieden.
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels beschadigen moeten altijd worden voorkomen. Hierom dient de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk buiten het broedseizoen plaats te vinden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen begin maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Indien werkzaamheden in de periode half februari tot half december worden opgestart, wordt geadviseerd om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te laten voeren. Bij het aantreffen van in gebruik zijnde nesten van vogels wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de wettelijke kaders kunnen worden uitgevoerd. Vervolgstappen zijn niet aan de orde, mits rekening wordt gehouden met het broedseizoen.
- De specifieke zorgplicht ten aanzien van soorten is altijd van toepassing. In paragraaf 3.6 zijn voorzorgsmaatregelen genoemd. Indien volgens deze voorzorgsmaatregelen wordt gewerkt én dit wordt vastgelegd in een logboek (of ecologisch werkprotocol) kan worden aangetoond dat er zorgvuldig en conform de specifieke zorgplicht wordt gewerkt.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Sunvest Ontwikkeling B.V. (Sunvest) heeft het voornemen om een zonnepark te ontwikkelen in de gemeente Maashorst: Zonnepark Schapendrift. Het plangebied betreft een aantal akkers (circa 20 ha) ten zuidoosten van Odiliapeel. Voor uitvoering van het voornemen is een omgevingsvergunning nodig voor een buitenlandse omgevingsplanactiviteit.

Wet- en regelgeving omtrent de bescherming van natuur verplicht vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden. In deze quickscan natuurtoets zijn de effecten van het voornemen getoetst aan de beschermingskaders van de Omgevingswet ten aanzien van soorten en beschermde gebieden. Door het ontbreken van bomen binnen het projectgebied is een toetsing aan de rijksregels voor de bescherming van houtopstanden niet aan de orde.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling

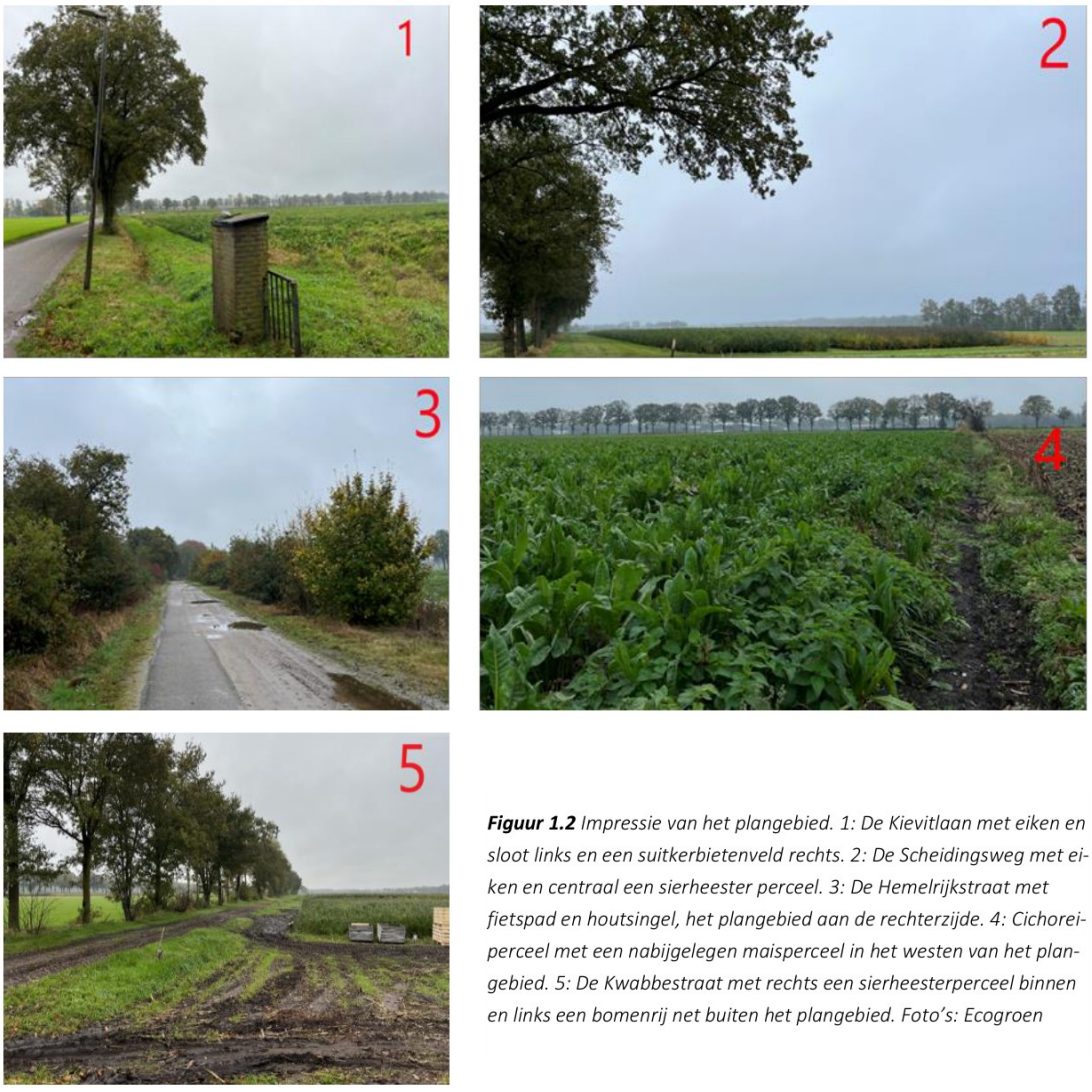
1.2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt ten zuidoosten van Odiliapeel, in de gemeente Maashorst (figuur 1.1). Het plangebied bestaat uit een combinatie van dertien agrarische percelen en heeft een totale oppervlakte van circa 20 hectare. Er is sprake van wisselteelt: in 2023 stond op de percelen in het plangebied lelies, waspeen, cichorei en zonnebloemen (Boer&Bunder, 2024), in oktober 2024 (tijdens het veldbezoek voor dit onderzoek) stonden op deze percelen cichorei, suikerbiet, maïs en sierheesters. Door het plangebied loopt de Kwabbestraat, een zandpad. In het noordoostelijke deel van het plangebied is een strook van circa 2 meter ingezaaid met een kruidenmengsel. Binnen het plangebied ontbreekt het aan bebouwing, opgaande begroeiing/bomen en permanent oppervlaktewater. Wel zijn er deels greppels om percelen aanwezig, die ten tijde van het veldbezoek droog stonden. Zie figuur 1.2 voor een impressie van het plangebied.

Het plangebied wordt grotendeels omgeven door (zand)wegen en andere agrarische percelen (figuur 1.1) Ten noorden van het plangebied staat bos en daar loopt de Hemelrijkstraat, een fiets- en wandelpad dat door een houtsingel wordt gescheiden van het plangebied. Aan de oostkant ligt de Kievitlaan, een verharde weg met daarlangs eiken en een sloot. Aan de zuidkant loopt de Scheidingsweg, een zandpad met daarlangs eikenbomen en een sloot. Net buiten het plangebied staan langs Kwabbestraat eiken en berken.

Figuur 1.1 *Ligging van het plangebied (rood omlijnd). Bron ondergrond: PDOK viewer.*

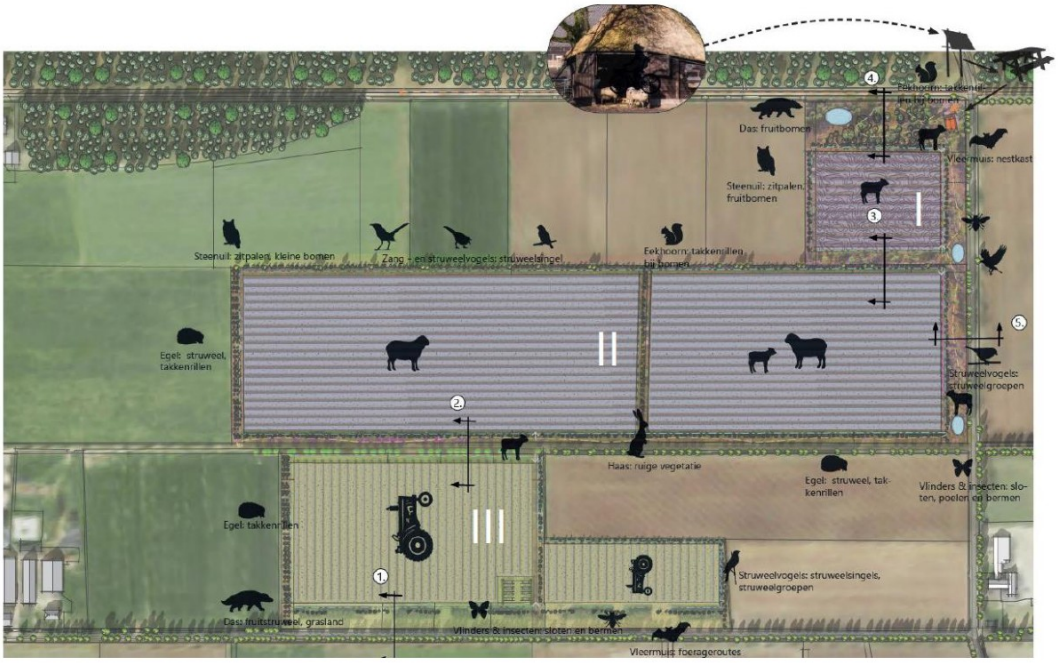
Figuur 1.2 *Impressie van het plangebied. 1: De Kievitlaan met eiken en sloot links en een suitkerbietenveld rechts. 2: De Scheidingsweg met eiken en centraal een sierheester perceel. 3: De Hemelrijkstraat met fietspad en houtsingel, het plangebied aan de rechterzijde. 4: Cichoreiperceel met een nabijgelegen maisperceel in het westen van het plangebied. 5: De Kwabbestraat met rechts een sierheesterperceel binnen en links een bomenrij net buiten het plangebied. Foto's: Ecogroen*

1.2.2 Voorgenomen ontwikkeling

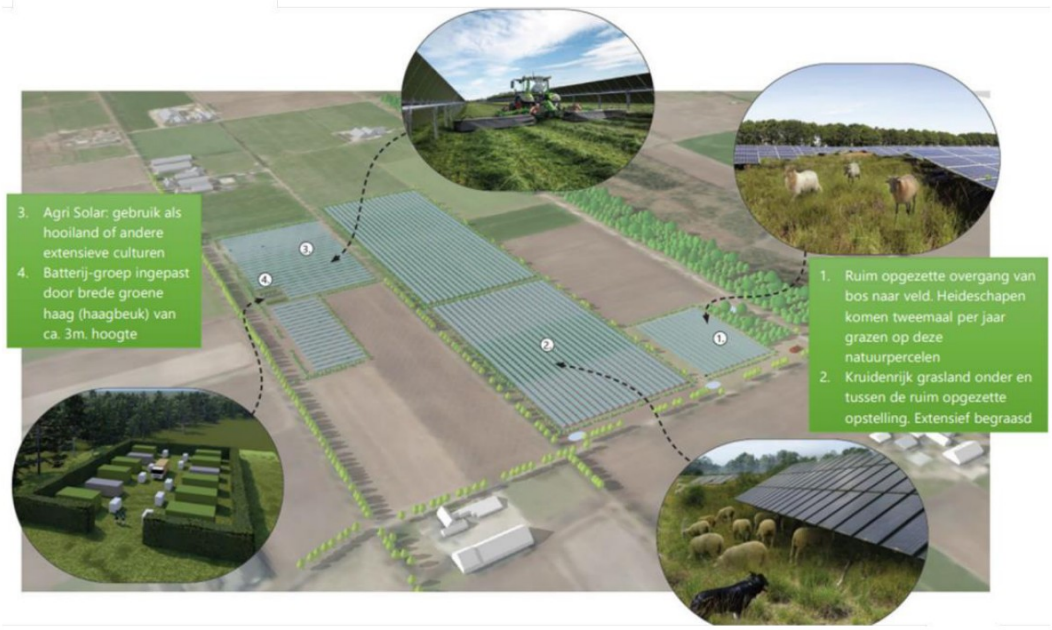
Het voornemen is een zonnepark aan te leggen op de akkers en dit in te passen in de groene omgeving waarbij rekening wordt gehouden met de lokale natuurwaarden, welke waar mogelijk worden versterkt (figuur 1.3 en 1.4). Rond het plangebied wordt een raster geplaatst, dat aan de buitenkant wordt afgeschermd door een haag van inheemse beplanting. Het raster wordt passeerbaar voor das en kleinere fauna. Langs de wegen aan de noord-, oost- en zuidzijde komt buiten het raster een strook gras afgewisseld met struweel met een breedte van 25 tot 50 meter. Snoeihout afkomstig uit deze struwelen zal in het plangebied gelegd worden om te dienen als biotoop voor insecten en andere kleine diersoorten. Verder word er een bloemen- en kruidenrijk grasland zaadmengsel ingezaaid tussen de zonnepanelen waarbij de toevoeging van meststoffen wordt gestopt om de bodem te verschralen. De opstelling van de zonnepanelen wordt zo ingericht dat het regenwater ook tussen de panelen het maaiveld kan bereiken. Ook wordt schaduw-minnende vegetatie aangebracht onder en tussen de panelen dat door schapen zal worden beweid. De bodemkwaliteit zal in de toekomstige situatie naar verwachting verbeteren doordat het land niet meer wordt bewerkt of bemest en er niet meer met zware machines zal worden gewerkt. Tot slot worden aan de randen van het plangebied enkele poelen/drenkplaatsen voor schapen met natuurvriendelijke oevers gegraven.

Concreet betreffen de werkzaamheden (Sunvest, 2024a en 2024b):

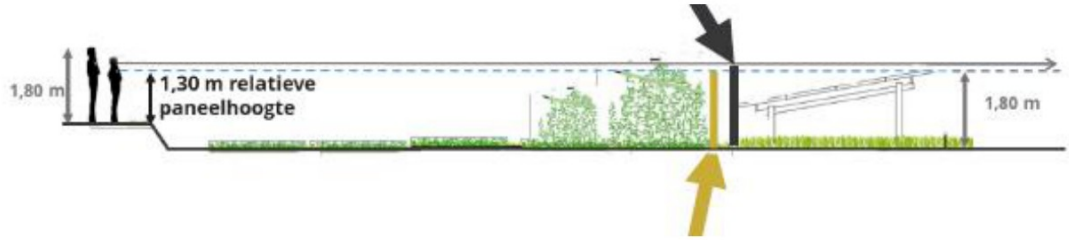
- Veldbonen verbouwen om een teveel aan voedingsstoffen uit de bodem te trekken. Vervolgens wordt bloem- en kruidenrijk grasland ingezaaid voor bodemherstel. Dit grasland heeft een jaar om zich te ontwikkelen, voordat de zonne-installatie geplaatst wordt.
- Het bouwrijp maken van de percelen op de locaties waar de zonnepanelen en installaties zijn gepland. Het aanleggen van de bekabeling. Het plaatsen van de stellages voor de zonnepanelen en het plaatsen van de zonnepanelen en overige installaties. De zonnepanelen worden vlak neergelegd waarbij het laagste deel 80 cm boven de grond uitsteekt en schapen hier onderdoor kunnen lopen (zie figuur 1.5).
- Plaatsen van een afrastering (1,8 meter hoog) rondom de opstelling van de zonnepanelen. Het raster wordt passeerbaar voor das en kleinere fauna. Aan de buitenkant van het raster wordt een haag geplaatst.
- Aanplanten van struweel waar het zonnepark grenst aan de Hemelrijkstraat, de Kievitlaan en de scheidingsweg.
- Aanplanten van bomen in het verlengde van de huidig bomen (buiten plangebied) langs de Kwabbenstraat.
- Aanleggen van drenkplaatsen (diameter 10m) met struweel en een bloemenmengsel voor de begrazende schapen, kleine zoogdieren en vogels.
- Een (lage) wal aanleggen met het gewonnen zand van de drenkplaats aan de noordzijde van het gebied.
- Graven van een poel met natuurvriendelijke oevers.

Figuur 1.3 *Overzichtvan de natuurwaarden die worden meegenomen in het plangebied. Bron: Projectvoorstel Natuurvriendelijk Agrarisch Zonnepark Schapendrift (Sunvest, 2024b).*

Figuur 1.4 *Opstelling en inpassing van de zonnepanelen met voorbeelden van het toekomstbeeld. Bron: Projectvoorstel Natuurvriendelijk Agrarisch Zonnepark Schapendrift (Sunvest, 2024b).*

Figuur 1.5 *Dwarsdoorsnede 5 (zie figuur 1.3). Opzet van het hekwerk (zwart), de vlechthaag (geel) en het struweel (groene bosjes) om de zonnepanelen te verstoppen. Bron: Projectvoorstel Natuurvriendelijk Agrarisch Zonnepark Schapendrift (Sunvest, 2024b).*

1.3 Leeswijzer

Het juridische kader waarbinnen de quickscan natuurtoets is uitgevoerd en de gebruikte methodiek zijn beschreven in hoofdstuk 2. Vervolgens wordt beschreven of er beschermde soorten (hoofdstuk 3) en/ of beschermde gebieden (hoofdstuk 4) voorkomen of te verwachten zijn binnen de invloedssfeer van het initiatief en of er mogelijk schadelijke handelingen worden verricht. Hierbij is aangegeven welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn om schadelijke handelingen te voorkomen, of een vergunningplicht van toepassing is en of vervolgonderzoek nodig is om kennisleemten op te vullen. Tot slot is een overzicht opgenomen van gebruikte bronnen.

2. Wettelijk kader en methode

2.1 Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Een groot deel van de regels over de fysieke leefomgeving is hiermee gebundeld in één wet. De Omgevingswet bestaat, naast de Omgevingswet zelf, uit vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) en één ministeriële regeling. De Omgevingswet regelt onder meer de bescherming van flora en fauna, Natura 2000-gebieden, houtopstanden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

In dit rapport wordt ingegaan op de onderdelen soorten, Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk Nederland en overige beschermingszones t.a.v. natuur. Door het ontbreken van bomen binnen het projectgebied is een toetsing aan houtopstanden niet aan de orde. Bijlage 1 bevat een samenvatting van de relevante wetteksten.

2.2 Onderzoeksmethode

2.2.1 Bureaustudie

Om een beeld te krijgen van aanwezige natuurwaarden in en in de omgeving van het plangebied is gestart met een bureaustudie. Hierbij zijn onder andere bekende verspreidingsgegevens van beschermde soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Bij het raadplegen van de NDFF is een zoekgebied van circa drie kilometer rondom het projectgebied aangehouden en is gezocht naar waarnemingen in de afgelopen tien jaar. Daarnaast zijn de Informatiekaart Natuur (IKN) en provinciale kaartviewers geraadpleegd om een beeld te krijgen van de ligging van nationaal en provinciaal beschermde gebieden in en rondom het plangebied.

2.2.2 Quickscan veldbezoek

De verzamelde informatie uit de bureaustudie vormt de basis voor een veldbezoek dat op 29 oktober 2024 (13°C, bewolkt, regen, matige wind) is uitgevoerd door een ecoloog van Ecogroen. Tijdens het veldbezoek zijn het plangebied en directe omgeving (zone circa 75 meter rondom het plangebied onderzocht, waarbij aandacht is besteed aan (biotoop van) beschermde soorten. Naast een beoordeling van de aanwezige biotopen is onder andere gelet op aanwijzingen voor (mogelijke) nesten van jaarrond beschermde vogels en sporen van bijvoorbeeld das.

2.2.3 Toets Flora- en fauna-activiteit

Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie en het veldbezoek is beoordeeld of er beschermde soorten voorkomen of te verwachten zijn binnen de invloedsfeer van het plan. Vervolgens is

bepaald of er schadelijke handelingen kunnen optreden door uitvoering van het plan op beschermde soorten en/of hun leefgebied. Tot slot is beoordeeld of er vervolgstappen nodig zijn, zoals vervolgonderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning voor een Flora- en Fauna-activiteit.

2.2.4 Toets Natura 2000-activiteit

Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie en het veldbezoek is beoordeeld of het plan kan leiden tot (significant) nadelige gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Er is gestart met het bepalen van de (mogelijke) negatieve effecten die kunnen optreden als gevolg van het plan. Vervolgens is beoordeeld of negatieve gevolgen te verwachten zijn voor instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden, en zo ja, of deze significant (kunnen) zijn. Als er mogelijk sprake is van significant nadelige gevolgen is er advies gegeven over te nemen vervolgstappen.

2.2.5 Toets Natuurnetwerk Nederland

Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie en het veldbezoek is beoordeeld of er door het plan effecten kunnen optreden op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland – in Noord-Brabant: wezenlijke ecologische kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Indien dit het geval is, is er een advies opgenomen over de te nemen vervolgstappen.

2.2.6 Toets overige beschermde zones in relatie tot natuur

Naast het NNB kent provincie Noord-Brabant nog andere beschermingszones t.a.v. natuur, te weten rust- en foerageergebied ganzen en smienten en Groenblauwe waarden. Deze zijn vastgelegd in de provinciale omgevingsverordening. Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie is de ligging van het plangebied ten opzichte van deze zones bepaald en is beoordeeld of er door de plannen effecten (kunnen) optreden op doelen van deze beschermingszones. Indien effecten niet zonder meer kunnen worden uitgesloten is advies gegeven over de te nemen vervolgstappen.

3. Soortbescherming

3.1 Flora

In het projectgebied zijn enkele algemeen voorkomende plantensoorten aangetroffen zoals paardenbloem, gestreepte witbol, zwarte nachtschaduw en heermoes.

Tijdens het veldbezoek zijn geen plantensoorten aangetroffen waarvoor een vergunningplicht geldt. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2024) worden deze soorten ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van soortgroep flora is in het kader van de Omgevingswet niet aan de orde. Wel is de specifieke zorgplicht van toepassing (zie paragraaf 3.6).

3.2 Zoogdieren

3.2.1 Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader 3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen
Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bijvoorbeeld bomen, bebouwing en kelders. Dit kunnen onder andere kraamverblijven, zomerverblijven, baltslocaties, paarverblijven en winterverblijven zijn. Het verstoren, beschadigen, vernietigen of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes
Vleermuizen gebruiken vaak jarenlang dezelfde structuren om zich te oriënteren tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Als alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren ‘essentieel’ en zodoende beschermd.

Foerageergebieden
Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water, zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen heeft binnen de Omgevingswet echter geen juridische bescherming, tenzij het essentieel is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

Door het ontbreken van bebouwing en bomen binnen het plangebied zijn er voor vleermuizen geen geschikte verblijfplaatsen aanwezig. Ook in de bomenrij en houtsingel grenzend aan het perceel zijn geen holtes of loszittend schors aangetroffen waarin vleermuizen kunnen verblijven. Het nemen

van vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen is niet aan de orde.

Vliegroutes

Het plangebied bestaat volledig uit agrarische percelen en hierin zijn geen lijnvormige structuren aanwezig. Grenzend aan zowel de zuid, noord en oostzijde van het plangebied zijn echter wel lijnvormige structuren aanwezig. Dit in de vorm van een houtsingel en bomenrijen. Deze structuren kunnen mogelijk dienen als vliegroutes voor vleermuizen. Met de bedachte werkzaamheden en ontwikkelingen worden deze lijnvormige elementen, en dus vliegroutes, niet aangetast. Wel dient verstoring van foeragerende en langsvliegende vleermuizen te worden voorkomen. Dit is mogelijk door de werkzaamheden overdag uit te voeren zonder extra verlichting. Als deze voorzorgsmaatregelen worden toegepast, zijn er voor vliegroutes van vleermuizen geen vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet nodig.

Foerageergebieden

Doordat er bomenrijen en een houtsingel aan het plangebied grenzen wordt het gebied mogelijk gebruikt als foerageergebied voor vleermuizen. Door de aanleg van het zonnepark is er geen sprake van verlies of schade aan essentieel foerageergebied. In de directe omgevingis voldoende alternatief foerageergebied aanwezig in de vorm van open structuren in aangrenzende agrarische gebieden en het bos. Verder wordt het plangebied in de toekomstige situatie door de ontwikkeling van struweel en grasvegetaties met bloemrijke kruiden (wat bevorderlijk is voor de insectenstand) weer geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet ten aanzien van foerageergebieden van vleermuizen is niet aan de orde.

3.2.2 Das

In de wijde omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van das (NDFF, 2024). Er liggen vier burchten liggen op een afstand van 538 tot 1.050 meter van het plangebied (waarnemingen uit 2016, 2019, 2020 en 2021). Binnen het plangebied en de direct omgeving (tot ca. 200 meter) zijn bij het veldonderzoek geen pijpen of burchten van das aangetroffen. In het bos ten noorden van het plangebied is er een wissel aangetroffen die mogelijk door de das wordt gebruikt.

Het plangebied bestaat op dit moment uit akkers, cichorei, suikerbiet, mais en sierheesters. Het plangebied voorziet daarmee niet het gehele jaar in het aanbod van voedsel voor dassen en betreft secundair foerageergebied. Hierdoor zal de das slechts incidenteel gebruik maken van het plangebied en is het geen essentieel onderdeel van het leefgebied van de das. Gezien het marginale gebruik van het plangebied door de das en de ruime hoeveelheid optimaal foerageergebied in de omgeving, worden negatieve effecten op de das uitgesloten. Daarbij ontwikkeld het plangebied zich in de toekomstige situatie jaarrond tot geschikt foerageergebied voor das door de te ontwikkelen natuurzones en permanent grasland dat begraasd wordt door schapen. Het gebied wordt toegankelijk voor das door de passeerbare afrastering. Het leefgebied van dassen wordt hiermee ontwikkeld en versterkt. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van das vanuit de nationale en provinciale beschermingskaders soortenbescherming is niet aan de orde.

3.2.3 Overige zoogdieren

(Vaste) verblijfplaatsen en/of essentieel foerageergebied van andere beschermde grondgebonden zoogdieren die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde zoogdieren zonder provinciale vrijstelling (zoals kleine marterachtigen, eekhoorn en veldspitsmuis) worden in het plangebied op basis van de terreinkenmerken, het veldbezoek en

bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2024) uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Wel zijn binnen het plangebied vaste verblijfplaatsen van algemeen voorkomende grondgebonden zoogdiersoorten bekend en/of te verwachten, bijvoorbeeld de ondergrondse woelmuis en veldmuis. Bij werkzaamheden in het plangebied kunnen enkele exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Noord-Brabant een vrijstelling van een aantal van de verbodsartikelen uit de Omgevingswet. Mits voorkomen wordt dat exemplaren opzettelijk worden gedood, zijn vervolgstappen niet aan de orde. De werkzaamheden kunnen binnen de wettelijke kaders worden uitgevoerd door de specifieke zorgplicht in acht te nemen (zie paragraaf 3.6).

3.3 Vogels

Bij vogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime (zie bijlage 1). Voor een aantal vogelsoorten geldt dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.2).

Kader 3.2 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van vogels wordt in de provincie Noord-Brabant verstaan: in functie zijnde nesten en rustplaatsen van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendief en zwarte wouw. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

3.3.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Steenuil

Binnen het plangebied zijn geen (potentiële) nestlocaties van steenuil aanwezig door het ontbreken van bebouwing of (holle) bomen. Nestlocaties van steenuil in de directe omgeving van het plangebied zijn niet bekend. De dichtstbijzijnde waarneming is gedaan aan de Voskuilenweg 21, 400 meter ten zuiden van het plangebied (NDFF, 2024). Daar is in september 2024 een roepende steenuil waargenomen. Het is niet bekend of de waargenomen steenuil het erf gebruikt als nestlocatie. Op grotere afstand, in een straal van 1,5 kilometer rond het plangebied, zijn op meerdere erven steenuil waarnemingen gemeld (NDFF, 2024). Als gevolg van de plannen gaan geen nesten van steenuil verloren. Evenmin is er sprake van verstoring door aanleg en gebruik van het zonnepark: de (aanleg- en onderhouds)werkzaamheden vinden plaats overdag, en er wordt geen verlichting toegepast. Daarbij is steenuil gewend aan menselijke activiteiten (zoals maaien, mest uitrijden, graafwerk, rondlopende mensen).

Er is geen sprake van (verlies van) essentieel foerageergebied voor steenuil omdat cichorei-, suikerbieten-, mais- en sierheesterakkers maar marginaal geschikt zijn voor steenuil: ze bevatten slechts een beperkt aanbod aan insecten, wormen en muizen en wanneer de mais en sierheesters hoger groeien bieden deze niet de openheid die steenuil nodig heeft om te jagen. Tevens is het aanbod aan uitkijkposten om vanaf te jagen in de huidige situatie beperkt. In de nabije omgeving is ruim voldoende alternatief en beter geschikt foerageergebied beschikbaar op erven en andere percelen. In de toekomstige situatie wordt het plangebied beter geschikt als foerageergebied voor steenuil door de aanleg van poelen en kruidenrijk grasland. Het hekwerk en de panelen vormen geschikte uitkijkposten. Vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet zijn voor steenuil niet aan de orde.

Overige vogels met jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van (potentieel) jaarrond beschermde nestlocaties van (NDFF, 2024). Tijdens het veldbezoek zijn binnen het projectgebied ook geen nesten aangetroffen. In de directe omgeving (tot ca. 75 meter) is wel een beschermde nestlocatie van buizerd bekend (NDFF, 2024), maar deze is bij het veldbezoek niet aangetroffen. Aanvullend onderzoek en een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is niet aan de orde voor potentiële nestlocatie van vogels met jaarrond beschermde nesten.

Mogelijk wordt het projectgebied en omgeving gebruikt als foerageergebied door roofvogels als de buizerd, sperwerk, havik en boomvalk, waarvan in de directe omgeving (ca. 500 meter) diverse waarnemingen bekend zijn (NDFF, 2024). Door de werkzaamheden verdwijnt mogelijk een klein oppervlak van het huidig foerageergebied van deze soorten. Het betreft – gezien de oppervlakte aan foerageergebied dat deze vogels gebruiken en het marginale voedselaanbod dat het in de huidige situatie biedt – naar verwachting geen essentieel foerageergebied. In de omgeving blijft ruim voldoende alternatief en beter foerageergebied beschikbaar om dit op te vangen, waardoor (indirect) geen nestplaatsen verloren gaan. Daarbij kan ook in de toekomstige situatie het plangebied als foerageergebied voor roofvogels dienen. Er wordt een (natuurlijke) bufferzone (van ca. 50 meter) tussen het bosgebied en het zonnepark aangelegd en het kruidenrijke grasland rond en tussen de zonnepanelen vormt leefgebied voor prooidieren als muizen. Ook komen uitkijkposten vanaf het raster beschikbaar. Het nemen van vervolgstappen voor overige vogels met jaarrond beschermde nesten voor wat betreft foerageergebied is niet aan de orde.

3.3.2 *Vogels zonder jaarrond beschermde nesten*

Het plangebied is door het gebruik als akker slechts beperkt geschikt als broedbiotoop. Enkel soorten van pioniersituaties zoals kievit maken hier mogelijk gebruik van. In de directe omgeving van het plangebied is door de aanwezigheid van bomen en struiken geschikt broedbiotoop aanwezig van soorten als gaai, merel, winterkoning, roodborst en houtduif.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Verstoren is verboden wanneer de verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort of wanneer verstoring leidt tot het afbreken van het broedgeval. Voor de te verwachten soorten kunnen schadelijke handelingen (altijd) worden voorkomen door te werken buiten het broedseizoen.

In het kader van de Omgevingswet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Daarmee is het dus van belang of een broedgeval wordt beschadigd of verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen begin maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Vooral soorten als merel en houtduif kunnen tot laat in het seizoen doorgaan met broeden en ook vroeg in het seizoen starten met broeden. Indien werkzaamheden in de periode half maart tot half november worden opgestart wordt geadviseerd om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole door een ecologisch deskundige uit te voeren. Bij het aantreffen van nesten van vogels wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de wettelijke kaders kunnen worden uitgevoerd.

Indien geen nesten in gebruik zijn ten tijde van de werkzaamheden, kunnen negatieve effecten op broedende vogels worden uitgesloten. Vervolgstappen zijn voor vogels zonder jaarrond beschermde nesten niet aan de orde, mits rekening wordt gehouden met het broedseizoen.

3.4 Amfibieën

Binnen het plangebied ontbreekt het aan permanent oppervlaktewater, waardoor voortplanting van amfibieën binnen het plangebied is uitgesloten.

Op basis van het veldonderzoek, terreinkenmerken en verspreidingsgegevens (NDFF, 2024) wordt overwintering van strikter beschermde amfibieën als kamsalamander, rugstreeppad en poelkikker binnen het plangebied op basis van de bekende verspreidingsgegevens en de terreinkenmerken niet verwacht. Vervolgstappen zijn voor deze amfibieën is niet aan de orde.

Binnen het plangebied vindt mogelijk wel overwintering plaats van algemene soorten als gewone pad en bruine kikker, in (muizen)holletjes aan de randen van de akkers. Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren en verblijfplaatsen van deze amfibieën geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Noord-Brabant een vrijstelling van een aantal van de verbodsartikelen uit de Omgevingswet. Mits voorkomen wordt dat exemplaren opzettelijk worden gedood, geldt dat er voor deze amfibieën geen vervolgstappen aan de orde zijn. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd door de specifieke zorgplicht in acht te nemen (zie paragraaf 3.6).

3.5 Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2024), worden in het projectgebied geen (vaste) verblijfplaatsen of esssentieel leefgebied verwacht van reptielen, vissen en ongewervelden waarvoor een omgevingsvergunningplicht geldt. Wel is (mogelijk) de specifieke zorgplicht van toepassing (zie paragraaf 3.6).

3.6 Specifieke zorgplicht

Vanuit de Omgevingswet geldt een specifieke zorgplicht voor soorten. De specifieke zorgplicht schrijft voor dat nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen en beperkt moeten worden. Dit betekent dat er bij de uitvoering van het plan voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden om invulling aan deze specifieke zorgplicht te geven (zie ook Bijlage 1). Er zijn aanwijzingen dat er soorten - waarvoor de specifieke zorgplicht geldt - kunnen voorkomen in het plangebied. Het betreft met name soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën en vogels. De werkzaamheden kunnen nadelige gevolgen hebben voor (belangrijke leefgebieden van) van die soorten (groeiplaatsen, nesten, foerageerplaatsen, voortplantingsplaatsen, rustplaatsen en eieren).

Met onderstaande maatregelen wordt invulling gegeven aan de specifieke zorgplicht voor soortbescherming. Geadviseerd wordt om de maatregelen tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden vast te leggen in een logboek (zie voor een voorbeeld bijlage 2). Met behulp van het logboek kan in geval van handhaving worden aangetoond dat er zorgvuldig en conform de specifieke zorgplicht wordt gewerkt.

Bij het verwijderen van vegetatie en het bewerken van de bodem:

- wordt rekening gehouden met broedende vogels door zoveel mogelijk buiten het broedseizoen te werken (zie 3.3.2);
- als toch in het broedseizoen moet worden gewerkt (de werkzaamheden worden opgestart in de periode of 15 maart – 15 november), wordt voorafgaand aan de werkzaamheden door een

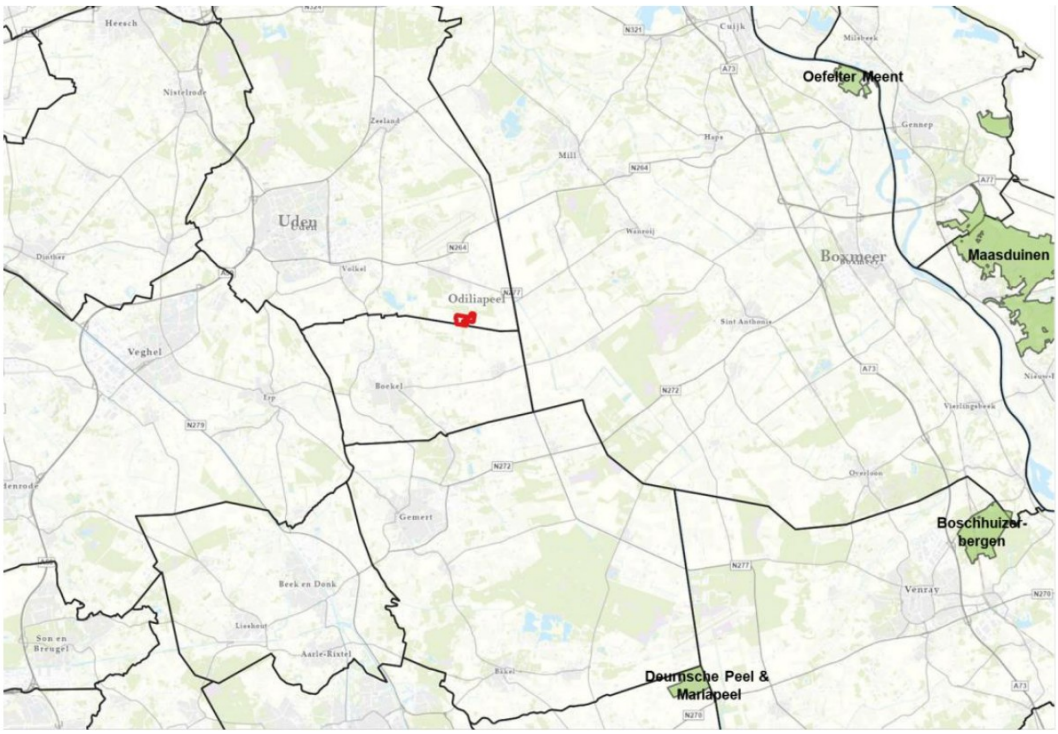
ecologisch deskundige nagegaan of en waar zich broedende vogels ophouden. Mochten broedende vogels aanwezig zijn dan worden de werkzaamheden ter plekke uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen;
- worden werkzaamheden uitgevoerd tussen zonsopkomst en zonsondergang.
- wordt voorafgaand aan het bouwrijp maken de te verwijderen vegetatie kort gemaaid om het gebied onaantrekkelijk te maken voor grondgebonden zoogdieren en amfibieën;
- vinden werkzaamheden plaats in een traag tempo (stapvoets), in één werkrichting, zodat aanwezige fauna de tijd krijgt om te vluchten (richting de aangrenzende bomenrijen of akkers).

4. Gebiedsbescherming

4.1 Natura 2000-gebieden

4.1.1 Algemeen

Het projectgebied ligt buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden. De meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden zijn Deurnsche Peel & Mariapeel op circa 16 kilometer en Oeffelter Meent op circa 17 kilometer afstand van het projectgebied (zie figuur 4.1). Directe nadelige gevolgen, waaronder betreding en oppervlakteverlies van habitattypen en leefgebieden van soorten, worden vanwege de afstand tussen het projectgebied en omliggende Natura 2000-gebieden op voorhand uitgesloten. Op basis van de effectenindicator (Broekmeyer *et al.*, 2005, 2008; Broekmeyer, 2010) worden indirecte (uitstralende) gevolgen door bijvoorbeeld licht of geluid eveneens uitgesloten, gezien de aard en omvang van het voornemen en de afstand tot habitattypen en leefgebieden van soorten. Alleen indirecte nadelige gevolgen door stikstofdepositie (verzuring en/of vermesting) kunnen niet op voorhand worden uitgesloten, gezien de reikwijdte van stikstofdepositie.

Figuur 4.1 *De ligging van het projectgebied (rood omlijnd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (groen). Kaartondergrond: PDOK.*

4.1.2 *Stikstofdepositie*

De activiteiten in het projectgebied kunnen leiden tot een toename van stikstofdepositie in omliggende Natura 2000-gebieden. Een teveel aan stikstof kan leiden tot verzuring en vermesting van stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden in Natura 2000-gebied(en). Een zogenoemde stikstofberekening met het rekenmodel AERIUS Calculator is noodzakelijk om te kunnen beoordelen of er vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet nodig zijn.

4.1.3 *Specifiek zorgplicht Natura 2000*

Vanuit de Omgevingswet geldt een specifieke zorgplicht voor Natura 2000 (zie ook bijlage 1, kader B1.3). De specifieke zorgplicht geldt altijd, dus voor Natura 2000-activiteiten maar ook voor activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden, maar die niet significant zijn (zoals verstorende of verslechterende gevolgen). Uit voorgaande paragrafen blijkt dat er geen sprake is van nadelige gevolgen voor Natura 2000-gebieden, waardoor er bij voorliggend project geen vervolgstappen aan de orde zijn in het kader van de specifieke zorgplicht Natura 2000. Een eventuele uitzondering hierop geldt voor de mogelijke nadelige gevolgen door stikstofdepositie. Aanvullend onderzoek moet uitwijzen of dit aan de orde is (zie paragraaf 4.1.2).

4.2 Natuurnetwerk Nederland

4.2.1 *Ligging plangebied ten opzichte van Natuurnetwerk Brabant*

Het plangebied ligt buiten het Natuurnetwerk Brabant (NNB), maar grenst er aan de noordkant wel aan (zie figuur 4.2). Op grond van artikel 5.31 uit de omgevingsverordening van de Provincie Noord-Brabant is het noodzakelijk om te toetsen op externe werking. Ook al vindt een ontwikkeling plaats buiten het NNB, toch kan een voorgenomen initiatief de ecologische wezenlijke kenmerken en waarden binnen het NNB schaden door bijvoorbeeld de effecten van licht, geluid, betreding en/of het oprichten van een barrière.

4.2.2 *Toetsing externe werking Natuurnetwerk Brabant*

In de huidige situatie (akker) met de intensieve landbewerking en de verkeersbewegingen op de Kievitlaan is er sprake van een zekere mate van verstoring in het plangebied. Het plan heeft geen negatief effect op het NNB in de zin van een toename van licht, geluid, betreding en/of het oprichten van een barrière. Het zonnepark wordt niet verlicht, er wordt geen extra geluid geproduceerd (alleen tijdelijk gedurende de aanleg van het zonnepark en afgezien van periodiek beheer van de vegetatie) en ook neemt de menselijke activiteit niet toe ten opzichte van de huidige situatie. Hiernaast wordt het raster passeerbaar voor das en kleinere fauna waardoor ze binnen het park kunnen komen en via het park oversteken. Grotere zoogdieren als reeën kunnen om het zonnepark heen de verschillende delen van het NNB bereiken. De bestaande bomenrijen en zandpaden alsook de aan te leggen groene randen langs de percelen kunnen hiervoor gebruikt worden aangezien het hekwerk achter een haag zal worden geplaatst, tegen de opstelling aan, waardoor uitwisseling tussen de NNB gebieden mogelijk blijft. Negatieve effecten op de ecologische wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB en de ruimtelijke samenhang van de gebieden van het NNB zijn uitgesloten. Vervolgstappen in het kader van het beschermingsregime van het NNB zijn niet aan de orde.

Figuur 4.2 *De ligging van het projectgebied (rood omlijnd) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (Donkergroen N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos, lichtbruin N16.03 Droog bos met productie). Bron: Georegister provincie Noord-Brabant, Kaartondergrond: PDOK.*

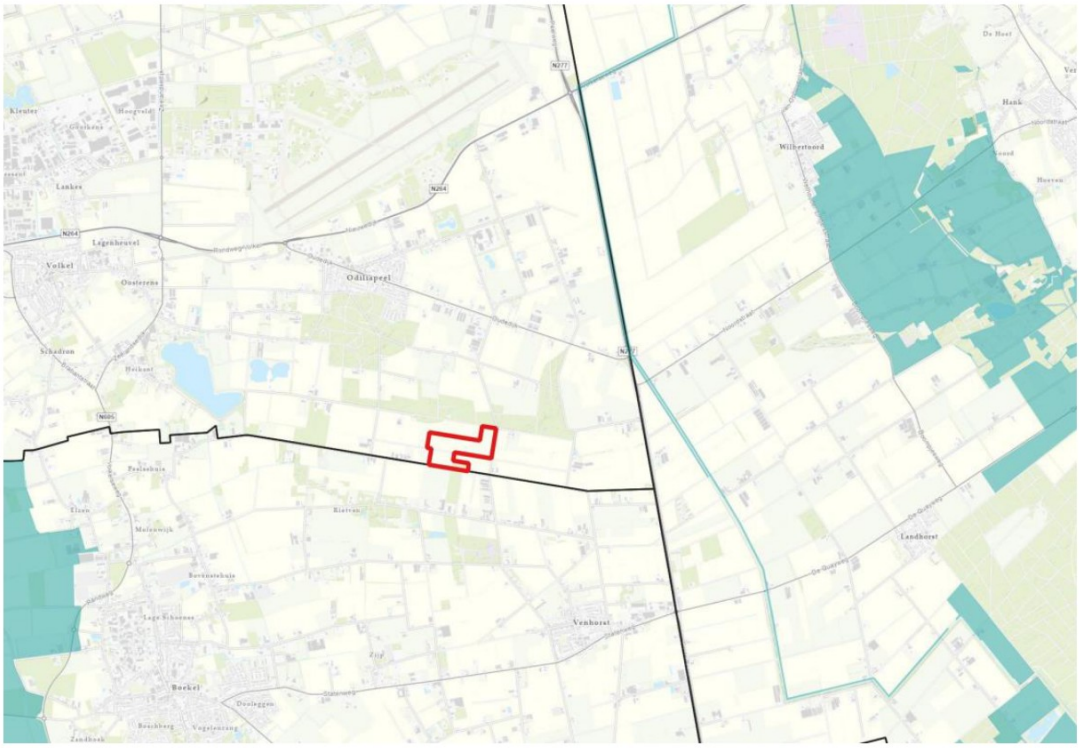
4.3 Overige beschermde gebieden

4.3.1 Groenblauwe waarden

De Provincie streeft ernaar dat ontwikkelingen binnen Groenblauwe waarden bijdragen aan natuur- en landschapswaarden en het bodem- en watersysteem. Het plangebied ligt niet binnen een door de provincie aangewezen gebied met groenblauwe waarden (figuur 4.3). De dichtstbijzijnde aangewezen locatie ligt op circa 1 kilometer afstand ten oosten van het plangebied. Er zijn daarom geen vervolgstappen aan de orde in het kader van groenblauwe waarden.

4.3.2 Rust- en foerageergebied ganzen en smienten

Op circa 24 kilometer ten noordoosten van het plangebied ligt een door de provincie Noord-Brabant aangewezen beschermd rust- en foerageergebied ganzen en smienten (Provincie Noord-Brabant, 2024). Op basis van de voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied is geen sprake van nadelige gevolgen voor het rust- en foerageergebied zoals beperkingen in de openheid en/of verstoring van de rust in het gebied. Er zijn daardoor geen vervolgstappen aan de orde.

Figuur 4.3 *Gebieden met groenblauwe waarden (blauwgroen) in de wijde omgeving van het plangebied (rood omlijnd). Bron: Georegister provincie Noord-Brabant, Kaartondergrond: PDOK.*

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

BIJ12 (2017a). Kennisdocument Das *Meles meles*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017b). Kennisdocument Steenuil *Athene noctua*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2024). Juridisch Kader behorende bij de Kennisdocumenten Soorten, versie 2.0 januari 2024. BIJ12, Utrecht.

Sunvest (2024a). Projectvoorstel Zonnepark Schapendrift. .....

Sunvest (2024b). Projectvoorstel Natuurvriendelijk Agrarisch Zonnepark Schapendrift. Februari, 2024.

Internet

Boerenbunder (2024). Perceelgegevens. (https://boerenbunder.nl/report/51.69849,5.43157/soil). Laatste raadpleging in november 2024.

BIJ12 (2024). Kennisdocumenten Soorten – Natuurbescherming. (https://www.bij12.nl/onderwerp/natuurinformatie/kennisdocumenten-soorten-natuurbescherming/)

NDFF (2024). Nationale databank flora en fauna. Uitvoerportaal (https://ndff-ecogrid.nl). Laatste raadpleging in november 2024.

Provincie Noord-Brabant (2024). Georegister provincie Noord-Brabant (https://georegister.brabant.nl/geonetwork/srv/dut/catalog.search#/home). Laatste raadpleging in november 2024.

Sovon (2024). Website met soortinformatie over de Nederlandse vogels (http://www.sovon.nl). Laatste raadpleging in november 2024.

Zoogdiervereniging (2024). Website met soortinformatie over de Nederlandse zoogdieren (http://www.zoogdiervereniging.nl). Laatste raadpleging in november 2024.

Bijlagen

Bijlage 1

Natuur in de Omgevingswet: Wettelijke kaders

Kader B1.1: Algemene zorgplicht

Algemene zorgplicht (Afd 1.3 Ow)

De Omgevingswet kent een algemene zorgplicht, uitgewerkt in de artikelen 1.6, 1.7 en 1.7a van de Omgevingswet. Deze geeft aan dat eenieder (overheden, bedrijven en burgers) verantwoordelijk is voor een veilige en gezonde leefomgeving, door nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving zoveel mogelijk te voorkomen, te beperken en ongedaan te maken. Het bevat ook een algemeen verbod op het verrichten van activiteiten die leiden tot aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. In principe geldt de algemene zorgplicht altijd, tenzij er een specifieke zorgplicht is uitgewerkt voor bepaalde activiteiten.

Kader B1.2: Flora en fauna

Specifieke zorgplicht flora en fauna

In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is een specifieke zorgplicht opgenomen voor alle in het wild levende dieren en planten, met inbegrip van de relevante directe leefomgeving van soorten (foerageergebied, rustplaatsen). Deze specifieke zorgplicht komt in de plaats van de algemene zorgplicht (zie kader B1.1). Iedereen die een activiteit uitvoert met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten ('flora- en fauna-activiteit'), moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.27 lid 1 van het Bal). In het tweede lid staat de nadere uitwerking van de specifieke zorgplicht. In het tweede lid onder a is er met betrekking tot de reikwijdte van de zorgplicht voor flora- en fauna-activiteiten aangegeven dat deze plicht in ieder geval inhoudt dat onderzoek wordt verricht naar het voorkomen van een aantal type soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn. Deze soorten betreffen in Nederland van nature voorkomende:

- Vogelrichtlijn-soorten zoals genoemd in bijlage I VR en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4 lid 2 van de VR;
- Habitatrichtlijn-soorten als opgenomen in bijlage II, IV en V van de HR;
- dieren of planten die staan opgenomen op de Rode Lijsten;
- nationaal beschermde soorten (bijlage IX van het Bal).

De kern van de zorgplichtbepaling voor flora- en fauna-activiteiten is dat als er sprake is van nadelige gevolgen op in het wild voorkomende soorten, deze, indien redelijkerwijs kan worden gevergd, moeten worden voorkomen, beperkt of ongedaan worden gemaakt. Ook in art. 11.27, tweede lid, van het Bal wordt verwezen naar passende preventieve maatregelen of passende herstelmaatregelen. Een voorbeeld van een dergelijke maatregel is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten. In art. 11.27, tweede lid, onder b, van het Bal wordt aangegeven dat er moet worden 'vastgesteld' of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten. Om aantoonbaar aan de voorwaarden van de specifieke zorgplicht te hebben voldaan, is het noodzakelijk dat de toetsing aan de zorgplichtbepalingen in een quickscan of nader onderzoek wordt vastgelegd.

Flora- en fauna-activiteit

Bij het uitvoeren van activiteiten in de leefomgeving moet op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet beoordeeld worden of sprake is van:
1. een flora- en fauna-activiteit en
2. of voor de gevolgen van een flora- en fauna-activiteit een omgevingsvergunningplicht geldt.

Een flora- en fauna-activiteit is een activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten. In de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) zijn de handelingen genoemd waarvoor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit vereist is ten aanzien van de daarin genoemde beschermde dieren en planten in het wild. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 11.37 van het Bal), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
  - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierzwaluw en buizerd.
  - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, eileg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I), zoals bedoeld in artikel 11.46 van het Bal.
- Andere soorten (artikel 11.54 van het Bal), onderverdeeld in:
  - Soorten waarvoor een omgevingsvergunning vereist kan zijn (bijlage IX van de HR).
  - Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt (artikel 11.56 van het Bal).

Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een omgevingsvergunning aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer ervoor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken, aan welk wettelijk belang wordt voldaan en dat de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar komt.

Voorafgaand aan het vaststellen van een plan moet in het geval van schadelijke handelingen zijn beoordeeld of er zicht is op het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit. Als aantoonbaar zicht is op het verkrijgen van een omgevingsvergunning kan het plan worden vastgesteld.

Kader B1.3: Natura 2000-gebieden

Specifieke zorgplicht Natura 2000-gebieden

In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is een specifieke zorgplicht opgenomen voor Natura 2000-gebieden (en bijzondere nationale natuurgebieden) (art. 11.6 van het Bal). Iedereen die activiteiten uitvoert die verslechterende of significant verstorende gevlogen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.6 lid 1 van het Bal). In het tweede lid staat de nadere uitwerking van de specifieke zorgplicht. Er moet worden nagegaan of nadelige gevolgen op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten. Als nadelige gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, dan verplicht de specifieke zorgplicht om met betrekking tot deze mogelijke gevolgen passende preventieve maatregelen te nemen (art. 11.6 lid 2 onder d van het Bal), of, als dit niet gaat, om passende herstelmaatregelen te treffen (art. 11.6 lid 2 onder f van het Bal). Daarnaast verplicht de zorgplicht ook dat de effectiviteit van deze maatregelen worden gemonitord. De specifieke zorgplicht geldt altijd, dus voor Natura 2000-activiteiten maar ook voor activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden, maar die niet significant zijn (zoals verstorende of verslechterde gevolgen).

Natura 2000-activiteit

De Omgevingswet regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR).

Bij een project moet beoordeeld worden of sprake is van een 'Natura 2000-activiteit'. Dat is een 'activiteit (het realiseren van een project) die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied'. Of sprake is van een Natura-2000-activiteit wordt onderzocht in een voortoets. Een Natura 2000-activiteit is vergunningplichtig (art. 5.1 lid 1 van de Ow). De term 'Natura 2000-activiteit' geldt alleen voor projecten. Voor plannen is er een ander afwegingskader dat, hoewel vergelijkbaar met een Natura 2000-activiteit, elders in het stelsel Omgevingswet is verankerd. Een plan mag volgens art. 10.24 Bkl worden

vastgesteld als uit een passende beoordeling, bedoeld in artikel 16.53c, eerste lid, van de Omgevingswet de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten.

Als er uit de voortoets naar voren komt dat de activiteit geen 'Natura 2000-activiteit' is, of als er sprake is van een vergunningsvrij geval, is er mogelijk nog wel sprake van een 'activiteit die nadelige (maar zeker geen significante) gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied'. Hoewel voor deze type activiteit geen vergunningplicht geldt, blijft de specifieke zorgplicht voor deze activiteiten van toepassing.

Kader B1.4: Houtopstanden

Specifieke zorgplicht houtopstanden

In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is een specifieke zorgplicht opgenomen voor houtopstanden (art. 11.116 van het Bal). Deze specifieke zorgplicht komt in de plaats van de algemene zorgplicht (zie kader B1.1). Iedereen die een activiteit uitvoert waarbij een beschermde houtopstand wordt geveld en grond wordt herbeplant, moet nadelige gevolgen voor de natuurbescherming, het bosareaal en landschappelijke waarden zoveel mogelijk voorkomen, en voor zover dat niet mogelijk is moeten gevolgen worden beperkt of ongedaan gemaakt (art. 11.116 van het Bal).

Houtopstanden

Afdeling 11.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) regelt de bescherming van houtopstanden. Een bij het Bal beschermde houtopstand betreft een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen, én die zich bevindt buiten de bebouwingscontour houtkap. De bebouwingscontour houtkap (art. 11.111 lid 2 van het Bal) is (door de gemeente) vastgelegd in een omgevingsplan (art. 5.165b van het Bkl). In bepaalde gevallen is er - ondanks dat aan genoemde voorwaarden voldaan wordt - alsnog geen sprake van een beschermde houtopstand, bijvoorbeeld wanneer deze zich bevindt op een erf of in een tuin (art. 11.111 lid 2 van het Bal). Voor het vellen (van een deel) van een beschermde houtopstand geldt een meldplicht (art. 11.126 van het Bal) en herplantplicht (art. 11.129 van het Bal). Het voornemen tot velling moet tijdig gemeld worden bij bevoegd gezag; waarbij de termijn bepaald wordt door het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep plaatsvindt (art. 11.113 van het Bal), soms is dat het Rijk (art. 11.114 onder a van het Bal). Binnen drie jaar moet dezelfde grond op bosbouwkundig verantwoorde wijze zijn herbeplant (art. 11.129 van het Bal). Provinciale staten kunnen in de omgevingsverordening regels opnemen over de melding en de herplant, zoals herplant op andere gronden dan waar de (deels) gevelde opstand stond.

Kader B1.5: Natuurnetwerk Nederland

Natuurnetwerk Nederland

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is vastgelegd in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en uitgewerkt in provinciale omgevingsverordeningen. In het Bkl staat dat bij omgevingsverordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen, waarbij tevens de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden worden vastgesteld. Bij omgevingsverordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van omgevingsplannen en projectbesluiten. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen of nabij het NNN, waarbij een omgevingsplan gewijzigd moet worden dan wel een projectbesluit wordt verleend, geldt een 'ja, mits'-afweging. Dit houdt kortweg in dat aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN alleen toegestaan is als deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in de omgevingsverordening en verankerd in de omgevingsplannen.

Bijlage 2

Ecologisch logboek

Handeling	Datum	Locatie	Paraaf ecologisch toe-zichthouder	Eventuele bijzonderheden/ opmerkingen